نگاه

پرداخت ۳ نوع وام تولید به روستاییان با سود حداکثر ۸ درصد

• معاون توسعه روستایی و مناطق محروم ریاست‌جمهوری از پرداخت سه نوع تسهیلات تولیدی با کارمزدهای حداکثر هشت درصدی در مناطق روستایی خبر داد. به گزارش تسنیم، سیدابوالفضل رضوی افزود: با تصویب مجلس شورای اسلامی ۱.۵میلیارد دلار معادل پنج هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان از صندوق توسعه ملی برای پرداخت تسهیلات ارزان به توسعه روستایی اختصاص یافته است. وی ادامه داد: بانک‌های کشاورزی، توسعه تعاون، پست بانک و صندوق‌های کارآفرین امید و توسعه کشاورزی برای عاملیت این کار در نظر گرفته شده است. معاون توسعه روستایی و مناطق محروم کشور با اشاره به پرداخت تسهیلات با سه نوع کارمزد هشت، شش و صفر درصدی تا سقف دو میلیارد تومان در مناطق روستایی، افزود: در مناطق مرزی، اگر چندین خانوار مشارکت داشته باشند، نرخ کارمزد صفر درصد خواهد بود و تاکنون سه فقره در شهرستان خاش استان سیستان‌وبلوچستان و دو فقره در شهرستان نهبندان استان خراسان جنوبی برای اشتغال پایدار پرداخت شده است. به گفته رضوی، قرار است زمین و محل طرح نیز به عنوان وثیقه لحاظ شود. وی با اشاره به این شرایط استثنایی تصریح کرد: تولیدکنندگان و کارآفرینان به جای نرخ ۱۸ درصدی سود تسهیلات در شهرها، می‌توانند با ایجاد اشتغال در روستاها از این نرخ‌های پایین بهره ببرند و در توسعه روستاها نیز نقش‌آفرینی کنند. سیدابوالفضل رضوی اظهار امیدواری کرد این تسهیلات نتایج مهمی همچون کاهش نرخ بی‌کاری در روستاها و حاشیه‌نشینی شهرها و افزایش مهاجرت معکوس را به‌دنبال داشته باشد. وی خاطرنشان کرد: روستاها مرکز تولید و روستاییان تولیدکنندکان بزرگ هستند و اگر می‌خواهیم به رشد اقتصادی مورد نظر در برنامه ششم دست یابیم باید به توسعه روستاها توجه کرد.

ادامه از صفحه اول

عاشورا تقابل با جهالت

خود را به ندیدن و نشنیدن می‌زنند و نمی‌خواهند ببینند و بشنوند، تا تکلیفی بر دوششان نیاید درحالی‌که باید گوش‌ها را برای شنیدن تیز و چشم‌ها را برای دیدن باز کنند و پی‌جویی کنند و اطلاع بگیرند و استیضاح و نهی کنند و مخالفت خود را آشکار کنند و...». انتقاد از عالمان دینی در مسیحیت و یهودیت- که در قرآن آمده - برای این است که فساد، سطوح مختلف جامعه را فراگرفته بود و علمای دین سکوت اختیار کرده بودند. در روزگار پس از پیامبر سکوت زهاد و برخی عالمان باعث شد جامعه از مسیر عدالت خارج شود. امام حسین این سکوت را توجیه‌گر بیداد خلافت می‌داند. ای کاش گویندگان در این روزگار که ستم جوامع اسلامی را فراگرفته، از میانمار تا حوزه شامات، تاریخ درست دین، به‌ویژه امام حسین را برای مردم درست بازخوانی می‌کردند و عناصر فسادی را که موجب پیدایش حاکمیت امویان شد، در تاریخ کشف می‌کردند تا دگربار جامعه مسلمین گرفتار چنین مصائبی نشود. در تاریخ، برای اینکه انسان‌ها با گوهر عاشورا آشنا نشوند، سودجویان و دین‌ابزاران تلاش برای تحریف آن کرده‌اند. به تعبیر شهید مطهری: «متأسفانه در طول تاریخ، تحریف‌هایی چه در انگیزه‌ها و اهداف، چه در چهره‌های حماسه‌ساز و چه در برنامه‌های مربوط به عاشورا انجام شد. برخی به شکل و برخی به افراد برمی‌گردد» جالب‌تر اینکه مرحوم مطهری مظلومیت امام حسین را در روز عاشورا و شهادتش به دست افراد سنگدل نمی‌داند و بلکه مظلومیت او را از فرهنگش می‌داند و می‌گوید: «برای مصیبت امام حسین (ع) و اهل بیتش (س) به خاطر آن همه زجرهای روحی و جسمی و ضربات شمشیرها نباید گریست، بلکه باید به خاطر مظلومیت و دروغ‌پردازی‌هایی گریست که مقام حضرت اباعبدالله الحسین (ع) را متنزل می‌کنند». می‌توان گفت نخستین تحریف‌کنندگان عاشورا امویان و سپس عباسیان بودند؛ زیرا پیام عاشورا را در تضاد با خود می‌دانستند. از آنجا که این حادثه جنبه‌های عاطفی بزرگی دارد و می‌تواند پیوندی با احساسات مردم داشته باشد، در نتیجه زوایای عقلی و تحلیلی آن مغفول مانده است. شاید علت اینکه نگذاشته‌اند حقیقت این پیام برای همگان روشن شود، چون می‌توان برای آن مدل‌سازی کرد و الگو را از امام حسین (ع) گرفت. نهی‌ازمنکر که جزء رسالت اصلی امام حسین بود، بیشتر به منکراتی برمی‌گشت که اخلاق و عقلانیت و آزادگی را هدف گرفته بود و شکل و قالب اسلام را حفظ ولی محتوا را تحریف کرده بود. به نام دین نزدیک‌ترین یاران پیامبر را تبعید یا شهید کردند. ثروت مسلمین را در میان عده‌ای خاص و نزدیکان خلیفه تقسیم کردند. غیرعرب را «عجم» یعنی گنگ و موالی خواندند و عرب را بر غیرعرب برتری بخشیدند و شعار «ان اکرمکم عند الله اتقیکم» را نادیده انگاشته و خلافت اسلامی را به شکل موروثی در خاندان اموی و عباسی منحصر دانستند. منکری که امام حسین برای مبارزه با آن تا پای جان ایستاد در یک کلام انحراف امارت بر مسلمین بود.

*عضو مجمع محققین و مدرسین حوزه علمیه قم

مأموریت ویژه رئیس‌جمهور به ربیعی

۳ عضو هیئت‌مدیره آذرآب استعفا دادند

بانک ملی مکلف به پرداخت ۲۰ میلیارد تومان برای مطالبات کارگران هپکو شد

عکس: مهدی نصیری، ایلنا

شرق: با ادامه اعتراض‌ها به وضعیت دو کارخانه آذرآب و هپکو، رئیس‌جمهور دستور مستقیم داد علی ربیعی، وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی راهی اراک شود تا به مشکلات از نزدیک رسیدگی کند. ربیعی در همان گیرودار در توییتر خود نوشت: «خوشبختانه پس از یک هفته تلاش در وزارتخانه‌های مختلف تصمیمات امیدوارکننده‌ای گرفته شد. امروز حضوری آنها را با کارگران آذرآب و هپکو در میان می‌گذارم». حاصل کار، به‌صورت مشخص، نشان می‌دهد که دولت قصد دارد مشتری هپکو و آذرآب باشد تا به‌این‌ترتیب، آینده این دو شرکت تضمین شود. گو اینکه چنین اعتراضاتی نتیجه داده و حاصل کار، هرچند به‌صورت کامل رفع مشکلات این دو شرکت نیست، اما نشان از تأثیرگذاری این اعتراض‌ها و حواشی آن بر تصمیمات دولت دارد. براساس‌این، مقرر شد بانک ملی ۲۰ میلیارد تومان تسهیلات در همین روزها به شرکت هپکو برای تسویه بخشی از مطالبات خود بدهد. از آن طرف، خریداران هم یک به یک مشخص شدند و دراین‌بین، خبر آمد وزارت راه هم یکی از همین مشتری‌هاست. در آن طرف میدان، قرار شد سرپرست آذرآب به‌زودی از سوی سهام‌دار عمده آن یعنی بانک کشاورزی معرفی شود. قرار است ۱۵ مهر، به طور رسمی مدیرعامل این شرکت معرفی شود. باید دید این‌بار بانک کشاورزی می‌تواند از پس کار برآید یا نه. چراکه بنا به گفته مدیرعامل شرکت کارگزاری بانک کشاورزی، علاوه بر بازداشت عضو هیئت‌مدیره و مدیرعامل شرکت آذرآب، سه عضو دیگر هیئت مدیره این شرکت هم استعفا داده‌اند.

بنا به گفته سخنگوی کمیسیون صنایع و معادن مجلس، ۳۵ درصد شرکت آذرآب به وسیله بانک کشاورزی به فردی فروخته شده و بانک کشاورزی نیز این شخص را به‌عنوان رئیس کارخانه معرفی کرده است؛ بااین‌حال این شخص به تعهداتش عمل نکرده و به‌این‌دلیل، بانک کشاورزی نیز با وجود آنکه سهم واگذارشده را از او بازپس گرفت؛ اما همچنان این فرد را به‌عنوان مدیر کارخانه در مسئولیت نگه داشته است.

احتمال تحقیق‌وتفحص از سازمان خصوصی‌سازی

سعید باستانی به ارائه گزارش مقدسی درباره وضعیت کارخانه هپکو اراک نیز پرداخت و گفت: به گفته نماینده اراک، شرکت هپکو ۷۰۰ میلیارد تومان بدهی دارد که علاوه‌برآن، مبلغ ۲۱۵ میلیارد دیگر نیز به آن اضافه شده است. دراین‌باره نیز شخصی که مالکیت شرکت را در اختیار گرفته، فاقد اهلیت لازم بود و همین مسئله منجر به بروز حواشی و مسائل اخیر در این شرکت شده است. او خبر داده، اعضای کمیسیون صنایع و معادن مجلس به این نتیجه رسیدند که در صورت تداوم وضعیت فعلی در واگذاری‌ها به‌زودی تقاضای تحقیق‌وتفحص از سازمان خصوصی‌سازی را به جریان بیندازند.

تذکر به وزرای کار و صنعت

عضو هیئت‌رئیسه کمیسیون صنایع و معادن مجلس همچنین با اشاره به تهیه تذکر کتبی این کمیسیون خطاب به وزرای اقتصاد، صنعت و معدن، کشور، تعاون، کار و رفاه اجتماعی اعلام کرد: تذکر کتبی از سوی اعضای کمیسیون تهیه شده و در صحن علنی قرائت می‌شود.

مأموریت ویژه ربیعی

وزیر تعاون کار و رفاه اجتماعی با اشاره به جزئیات جلسه‌ای که به دستور رئیس‌جمهور در اراک برگزار شد، خبر داد هیئت دولت صبح دیروز، مجوز خرید تولیدات هپکو را برای وزارت راه صادر کرده است.

علی ربیعی در جلسه ستاد اقتصاد مقاومتی استان مرکزی با بیان اینکه اتفاقاتی که امروز افتاده، حاصل اتفاقاتی است که در سال‌های سال رخ داده و شاید ریشه‌های اتفاقاتی که امروز رخ می‌دهد، به دهه ۸۰ برگردد، افزود: آن زمان شاید می‌شد تصمیمات بهتری گرفت. درهرحال در این نقطه باید با مدارا مسائل را حل کرد و باید با عقلانیت و به‌گونه‌ای‌که بعدا دچار خدشه نشود، تصمیم گرفت و مسائل را حل کرد. من مأموریت دارم تا آخر این مسئله را با تأکید بر عقلانیت و مدارا و در چارچوب‌های قانونی پیگیری کنم تا به نتیجه برسد. باید با درک متقابل از هم به این موضوع بپردازیم و بتوانیم شرایط را پیش ببریم. ربیعی اظهار کرد: پیگیری‌های قضائی در حال انجام است و حکم قضائی صادر شده است. پولی که جایی رفته، باید برگردد؛ چراکه این سرمایه نظام است و باید رسیدگی شود.

شیوه اعتراض کارگران، وهن نظام بود

ربیعی در میان کلام خود به اعتراض‌های کارگری هم نگاهی داشت. او معتقد است باید صدای کارگران شنیده شود؛ اما باید در چارچوب قانون باشد. به گفته او، شنیدن صدای اعتراض خوب است و کسی مخالف شنیده‌شدن صداها نیست؛ ولی باید ملاحظات رعایت شود تا ثبات حفظ شود. ربیعی با بیان اینکه در چنین شرایطی که با اعتراض مواجه هستیم، شیوه‌ها هم در بیان مطالب و هم رفتار نباید به شکلی باشد که وهن (سستی) نظام شود، گفت: در اتفاقاتی که افتاد، وهن نظام صورت گرفت. اتفاقاتی که افتاد، خوب نبود و وهن نظام شد.

تعیین سرپرست برای آذرآب

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی همچنین با نگاهی به وضعیت آذرآب، گفت: برای آذرآب سرپرست تعیین شده و با تشکیل مجمع عمومی در ۱۵مهرماه مدیرعامل مشخص خواهد شد. بانک کشاورزی سهام‌دار عمده آذرآب است و با کمک وزارت صنعت و معدن مدیر لایقی برای این واحد انتخاب خواهد شد.

پرداخت ۲۰ میلیارد تسهیلات از سوی بانک ملی

ربیعی در حاشیه برگزاری ستاد اقتصاد مقاومتی استان مرکزی در جمع خبرنگاران اظهار کرد: با مدیرعامل بانک ملی صحبت شده است که امروز (چهارشنبه) یا نهایتا فردا ۲۰میلیارد تومان تسهیلات برای پرداخت معوقات کارگری و تأمین مواد اولیه به این شرکت پرداخت شود. به گزارش خبرگزاری‌ها، وی با اشاره به جلسه‌ای که با حضور وزرای صنعت و معدن، تعاون و اقتصاد، استاندار مرکزی و نمایندگان کارگران در تهران برگزار شد، افزود: آذرآب به‌هیچ‌وجه مشکل تولید ندارد و با فراب و مپنا قرارداد دارد.

بخشی از معوقات هپکویی‌ها پرداخت می‌شود

وزیر کار در ادامه به پیچیدگی‌های وضعیت هپکو هم اشاره کرد و گفت: این شرکت دارای مشکلاتی است که حل آنها نیازمند برنامه‌های کوتاه، میان و بلندمدت است. وی با بیان اینکه بخشی از عقب‌ماندگی حقوق‌ها پرداخت می‌شود، افزود: خوشبختانه اخیرا امور عمرانی در کشور ساماندهی شده است، از سویی هپکو با سازمان همیاری شهرداری‌ها قرارداد دارد و همین امور می‌تواند به رونق تولید در این واحد بینجامد.

نمی‌گذاریم نیرویی اخراج شود

ربیعی افزود: دولت و وزارت کار مخالف فروش اموال و دارایی‌های شرکت هپکو اراک است و ما مخالف تعدیل نیرو در دو شرکت هپکو و آذرآب هستیم و نمی‌گذاریم نیرویی اخراج شود. ۷۰ درصد مشکلات شرکت آذرآب اراک که ناشی از سوءمدیریت بود، حل شده است.

وزارت راه مشتری هپکو شد

ربیعی با اشاره به اینکه هیئت دولت صبح دیروز، مجوز خرید تولیدات هپکو را برای وزارت راه صادر کرده است، افزود: با وزارت راه قرارداد خرید سه‌هزار دستگاه از محصولات هپکو منعقد شده که تا پنج سال تولید را در این شرکت تضمین می‌کند. این قرارداد نیاز به ترک تشریفات دارد که در تهران پیگیری می‌شود. وی با بیان اینکه حدود ۱۰میلیارد تومان برای تکمیل کار و تأمین نقدینگی برای شروع تولید هپکو نیاز است که با این کار عملا ۲۰میلیارد تومان آورده برای این واحد ایجاد می‌شود، گفت: این واحد نیاز به حسابرسی دارد که این مهم دنبال خواهد شد. از طرفی هپکو نیاز به نوسازی و تجهیزات جدید دارد تا در عرصه تولید ماشین‌آلات بتواند رقابت کند.

سرنوشت رقبای هپکو

او درباره واردات برخی دستگاه‌ها و ماشین‌آلات گفت: درهرحال در مصوبه‌ای که اخیرا با حضور وزرای صنعت، اقتصاد و تعاون به تصویب رسیده، مجوز هیچ‌گونه واردات ماشین‌آلاتی که هپکو قادر به تولید آن است داده نخواهد شد.

وزیر کار افزود: درخصوص تأمین اجتماعی کارگران مقرر شد دفترچه‌های تأمین اجتماعی تمدید شده و خدمات درمانی کارگران بدون مانع ادامه داشته باشد و امور مالیاتی و تأمین اجتماعی نباید نسبت به مسدودکردن حساب‌های این واحدهای صنعتی اقدام کنند. ربیعی درباره تبدیل وضعیت کارگران و طبقه‌بندی شغلی آنان نیز گفت: این مسئله در قالب امور فوری نمی‌گنجد، ولی پیگیری می‌شود.

پیشنهاد تقسیط بدهی آذرآب به تأمین اجتماعی و امورمالیاتی

وزیر صنعت، معدن و تجارت هم که در نشستی با مسئولان و نمایندگان استان مرکزی حضور داشت، بر تقسیط بدهی آذرآب به تأمین اجتماعی و امور مالیاتی و ترخیص مواد اولیه این شرکت بدون نیاز به ضمانت‌نامه بانکی در گمرک تأکید کرد. محمد شریعتمداری همچنین از سازمان خصوصی‌سازی خواست تا بر روند واگذاری هپکو به سرمایه‌گذار خصوصی تا حصول نتیجه نهایی نظارت کند و دراین‌باره افزود: تعهد مالک به پرداخت حقوق و دستمزد باید از سوی سازمان خصوصی‌سازی مورد نظارت کامل قرار بگیرد.

شرکتی که بد خصوصی شد

حسین خزلی‌خرازی
مدیرعامل شرکت کارگزاری بانک کشاورزی

با توجه به وضعیت بحرانی مدیریت شرکت آذرآب و با درنظرگرفتن اینکه با بازداشت عضو هیئت‌مدیره و مدیرعامل این شرکت، سه نفر از اعضای دیگر هیئت‌مدیره آن نیز استعفا دادند، حدود ۵۲ درصد از سهام‌داران عمده، از جمله شرکت‌های وابسته به بانک کشاورزی، در مجمع روز ۱۵مهر که در محل استانداری اراک برگزار خواهد شد، حضور یافته و اعمال رأی خواهند کرد. بانک کشاورزی به‌عنوان سهام‌دار عمده، با هم‌فکری دیگر اعضای هیئت‌مدیره، رأی را به وزیر صنعت، معدن و تجارت واگذار کرد تا به کمک معاون امور صنایع، فرد کارکشته‌ای در صنعت پیمانکاری و تجهیزات بزرگ، معرفی شود تا با رأی سهام‌داران عمده در مجمع پیش‌رو، به آذرآب راه یافته و بتواند با مدیریت درست، آن را احیا کند. مشکلات دو شرکت آذرآب و هپکو، بدخصوصی‌شدن است. آن‌قدر سهام شرکت آذرآب به‌صورت خرد در بازار سرمایه عرضه شد که سهام‌داران ۱۰ تا ۱۵درصدی مالک آذرآب شدند و هیئت‌مدیره آذرآب را قبضه کردند؛ افرادی که نه توان تخصصی داشتند و نه توان مالی. هپکو نیز به‌همین‌ترتیب، چندین‌بار دست‌به‌دست شد و بخش خصوصی که نه توان مالی و نه توان مدیریتی داشت، در هپکو مجری شد. اکنون ضعف‌های خصوصی‌سازی آن‌قدر عیان شده که مسئولان کشور به این نتیجه رسیده‌اند که باید جلوی این‌گونه خصوصی‌سازی گرفته شود. شرکتی مانند آذرآب که مادر صنایع دیگر است، به دلیل سوءمدیریت بخش خصوصی ناکارآمد به اینجا رسید و بحران ملی آفرید. بنابراین در برخی از این صنایع لازم است که حتما دولت ورود کرده و حمایت‌های جدی کند.قانونی هم برای این اقدام مصوب سال ۱۳۴۳، وجود دارد که باید احیا شود، اما روح این قانون اجازه می‌دهد دولت برای صنایع بزرگی که در آستانه ورشکستگی بوده و ابعاد اجتماعی و امنیتی دارند، مدیر بگمارد. اکنون دولت می‌تواند از همان قانون بهره بگیرد و در شرکت‌های بحرانی نفوذ کند و مدیران ناکارآمد را عزل کرده و مدیری باصلاحیت برای آن برگزیند. قانون حمایت از صنایع مصوب ۱۳۴۳، اکنون نیز قانون رسمی کشور است و در سال‌های اخیر در یکی، دو مورد مانند لاستیک البرز اجرا شد و دولت اقدام به انتصاب مدیر دولتی برای این شرکت کرد. در بحران سال ۲۰۰۸ آمریکا نیز، دولت به بحران خودروسازی جنرال‌موتورز ورود کرد و سهام این شرکت را خرید و برای مدتی، دولت سهام‌دار آن شد و مدیر برای آن انتخاب کرد.یکی دیگر از مشکلات صنایع مادر، قدیمی‌بودن قانون تجارت است. قانون تجارت ما مربوط به ۸۰ سال قبل است و اصلاحیه آن نیز مربوط به سال ۱۳۴۶؛ یعنی ۵۰ سال قبل است. اصلاح این قانون به‌عنوان قانون مادر، هنوز هم روی زمین مانده و نمی‌شود مسائل دنیای امروز کسب‌وکار را با قانون ۸۰ سال پیش حل کرد.

دولت رفع مشکل بنگاه‌های بزرگ را در اولویت بگذارد

اصابت بحران صنعتی به طبقه متوسط

«فروپاشی طبقه متوسط» هشداری است که از سوی یک اقتصاددان که چهار سال در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در هیئت معاون اقتصادی مشغول به کار بود، مطرح شده است. حجت‌الله میرزایی در یک تحلیل اقتصادی و اجتماعی از طریق دو استدلال به این نتیجه‌گیری رسیده است که اگر جریان تولید صنعتی بنگاه‌های کلان بحرانی شود، به فروپاشی و اضمحلال طبقه متوسط می‌انجامد. کاهش و تضعیف قدرت خرید و درآمد واقعی خانوارهای شهری در یک دهه گذشته همیشه از سوی کارشناسان مورد تحلیل قرار گرفته است. براساس آمارهای بانک مرکزی در ۱۰ سال گذشته به میزان ۱۲ درصد از درآمد واقعی خانوارها کاسه شده است.

شروع بحران از بالا

حجت‌الله میرزایی که پیش‌تر در بنگاه باران به بروز این بحران اشاره کرده بود، در گفت‌وگو با «شرق» عنوان کرد: اگر بنگاه‌های بزرگ صنعتی به شکل کنونی در معرض خطر باشند، منجر به بحران‌هایی در سطح اقتصاد و جامعه خواهد شد که در نهایت طبقه متوسط را به سمت فروپاشی خواهد برد.

مفهوم طبقه به‌طور معمول عمدتا در روش‌های کمی بر مبنای درآمد و برخورداری‌های مادی افراد سنجیده می‌شود و در آن از سه طبقه پایین و متوسط و بالا سخن گفته می‌شود. اگرچه نمی‌توان منکر آن شد که برخورداری‌های مادی می‌توانند مبنایی برای تقسیم جامعه قرار بگیرند، ولی مرزبندی دقیق در میان طبقات، امکان‌پذیر نیست. بنابراین اگر امروز ما به طبقات سه‌گانه استناد می‌کنیم، اولا منظورمان برخورداری‌های مادی و امتیازات اجتماعی است و ثانیا این استفاده در سطح بحث‌های عام و اشاره به روندها، محدود می‌شود. اقتصاددان‌ها امروز ترجیح می‌دهند از دهک‌های درآمدی سخن بگویند و جامعه‌شناسان از اقشار یا گروه‌های اجتماعی و شغلی که مؤلفه‌ها و مرزهای دقیق‌تری دارند.

بر این اساس در روش‌های متعارف در علوم انسانی طبقه متوسط را ابتدا بر مبنای امتیازات مادی که یک جامعه به افرادش می‌دهد، تعریف می‌کنند و از این طریق حتی امتیازات غیرمادی نیز به نوعی «ارزش‌گذاری مادی» می‌شوند و سپس به میانگینی می‌رسند که قاعدتا دو قطب را در رأس و در کف به نسبت خود روی یک پیوستار نشان می‌دهد و آنچه در میان می‌ماند، طبقه متوسط است.

این طبقه بسیاری از مشاغل را شامل می‌شود؛ مشاغلی که میرزایی بر مبنای ماهیت آنها استدلال خود را مطرح می‌کند و می‌گوید: «ما معتقدیم اگر مسائل بنگاه‌های بزرگ صنعتی ایران حل نشود، ما خیلی زود باز به یک رکود بزرگ برمی‌گردیم و نه‌تنها این رکود ممکن است به راحتی قابل حل‌وفصل نباشد، بلکه با آثار و پیامدهای اجتماعی بزرگی مواجه خواهیم شد. برای اینکه اولا بنگاه‌های کوچک صنعتی، بدون آنها فاقد ویژگی پویایی هستند و پویایی آنها کاملا وابسته به پویایی بنگاه‌های بزرگ است. ثانیا ممکن است ما با یک اضمحلال تاریخی تولید صنعتی مواجه شویم. یکی از پیامدهای آن، فروپاشی طبقه متوسطی است که حیات آن به‌طور جدی به تولید صنعتی در سطح بنگاه‌های بزرگ وابسته است».

نابودی مشاغل طبقه متوسط از ۲ مسیر

این اقتصاددان در توضیح این ایده که تداوم و ثبات طبقه متوسط به بنگاه‌های بزرگ صنعتی مرتبط است، به دو استدلال اشاره می‌کند. استدلال اول به این شرح است که «اگر بنگاه‌های بزرگ صنعتی در معرض خطر باشند، بیش از هر چیزی و در ابتدای امر موجب ازبین‌رفتن مشاغلی می‌شود که جزء مشاغل طبقه متوسط محسوب می‌شوند». تکنیسین‌ها، مهندسان، مدیران میانی و به‌طورکلی همه کسانی که در ادبیات اقتصاد مارکسیستی به‌عنوان کارگران فکری شناخته می‌شوند، اصلی‌ترین بدنه کاری از طبقه متوسط این بنگاه‌ها را تشکیل می‌دهند. به گفته میرزایی در صورت اختلال در روند این بنگاه‌ها، بی‌کاری حادث‌شده در گروه مزبور می‌تواند موجد نوعی ناامنی اجتماعی و سیاسی شود.

استدلال دوم میرزایی بر مبنای مکانیسمی مطرح شد که در آن جریان حیاتی از بنگاه‌های بزرگ به سمت بنگاه‌های کوچک حرکت می‌کند. وی معتقد است در نظام تولید صنعتی بنگاه‌های کوچک وابستگی بسیار حیاتی‌ای به بنگاه‌های بزرگ دارند و مقصد زنجیره‌های تولید ارزش به آنها ختم می‌شود. به‌عنوان مثال در اطراف ایران‌خودرو و به‌عنوان یک بنگاه کلان مقیاس هزاران قطعه‌سازی ایجاد شده است که وابستگی زیادی به وضعیت و احوالات اقتصادی آن دارند. بنا بر شکل این نظام در صورت بحران در بنگاه‌های بزرگ، در مرحله دوم به بنگاه‌های کوچک تسری می‌یابد. میرزایی می‌گوید مدیران و مالکان این بنگاه‌ها نیز اغلب در طبقه متوسط قرار دارند. بنا بر این استدلال ضربه حاصل از اختلال مزمن در کارکرد بنگاه‌های بزرگ به دو طریق مستقیم و غیرمستقیم به مشاغل طبقه متوسط اجتماع اصابت می‌کند.

حجت‌الله میرزایی بیش از هر چیز تأکید می‌کند که نباید تحلیل‌های اقتصادی و اجتماعی در این زمینه را به شورش‌های کارگری محدود کرد. به اعتقاد او بسیار مهم است که اوضاع طبقه متوسط به‌عنوان یک شاخص اجتماعی سرنوشت‌ساز در آینده کشور تحلیل شود.

کارشناسان معتقدند اگر طبقه متوسط از لحاظ برخورداری‌های مادی اولیه (عمدتا در سطح خوراک، مسکن، پوشاک، حمل‌ونقل، سلامت و آموزش) بتواند نیازهای اولیه خود را هرچند به صورت نسبی تأمین‌شده ببیند، به سوی برخورداری‌های فرهنگی می‌رود. اما اگر در شرایطی این وضعیت به هم بخورد، یعنی مقدار زیادی از درآمدهای خود را صرف نیازهای اولیه کند، می تواند بحران‌های زیادی مانند بی‌ثباتی و رادیکالیزه‌شدن طبقه متوسط یا برعکس در یک کشور با اقتصاد دولتی منجر به رفتارهای محافظه‌کارانه و حتی راست‌گرایانه شود.

یادداشت

۷ مهرروز آتش‌نشانی و ایمنی

آموزه‌های پلاسکو و حقوق بهره‌برداران ساختمان

محمد مهدوی . پژوهشگر

• چند روز پس از حادثه دلخراش ساختمان پلاسکو، به دستور رئیس‌جمهور هیئت ویژه ملی شامل ۱۰ چهره برتر دانشگاهی کشور تشکیل شد. مأموریت این هیئت علاوه بر بررسی علت وقوع حادثه، شناسایی راهکارها برای بازدارندگی در برابر حوادث مشابه پلاسکو بود. نسخه ۱۲بندی پیشنهادی اعضای این کمیته به‌عنوان بخشی از گزارش به راهکارهای پیشگیری از حوادث مشابه اشاره دارد. محورهای چهارگانه این نسخه شامل «شناسایی برج‌های قدیمی، مستعد حریق و ایمن‌سازی این برج‌ها»، «الزام مالکان ساختمان‌ها به تعمیر و نگهداری دوره‌ای»، «بازتعریف مأموریت‌ها و مسئولیت‌های سازمان آتش‌نشانی و سازمان مدیریت بحران شهر تهران» و در نهایت «الزام بیمه حوادث در ساختمان‌ها» بوده است. اما در این میان آنچه اهمیت دارد رعایت یک‌سری ضوابط و اصول حین اجرای ساختمان و پس از آن است که در قالب «مثلث حقوق بهره‌برداران ساختمان» در تمامی ساختمان‌ها ضروری به نظر می‌رسد.

با وجود اینکه بسیاری از کالاهای معمولی دارای دفترچه راهنما هستند، اما در کشور ما ساختمان به‌عنوان جدی‌ترین و پرهزینه‌ترین کالا در سبد خانوار فاقد چنین مجموعه دفترچه راهنمایی است. در واقع چنین مجموعه‌ای باید پاسخ‌گوی نیاز بهره‌برداران ساختمان در زمینه نحوه استفاده از بخش‌ها و المان‌های مختلف ساختمان و اطلاع از جانمایی دقیق مقاطع و تجهیزات گوناگون سازه‌ای، معماری، تأسیسات مکانیکی و برقی باشد. بهره‌مندی از این اسناد و مدارک یکی از اضلاع مثلث حقوق بهره‌برداران ساختمان است. می‌توان گفت شناسنامه فنی و ملکی ساختمان به همراه نقشه‌های چون‌ساخت (نقشه‌های دقیق سازه‌ای، معماری، تأسیسات مکانیکی و برقی از آنچه ساخته شده) که در ماده ۱۹ فصل ششم شیوه‌نامه‌های ابلاغ‌شده دراین‌خصوص به آنها اشاره شده، همین اسناد و مدارک است. به‌این‌ترتیب خریداران از مشخصات ساختمانی که خریداری می‌کنند، مطلع می‌شوند. واضح است که درحال‌حاضر چنین اسناد، اطلاعات و نقشه‌هایی یا اساسا وجود ندارند یا اگر در برخی شهرها و استان‌ها تهیه شده باشند، حالت صوری داشته و کمکی به بهره‌بردار نمی‌کنند. مهندس کامیار بیات‌ماکو که سال‌ها رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران بوده، دراین‌باره می‌گوید: «فقط در برخی استان‌ها این شناسنامه‌ها تهیه و صادر می‌شوند. قرار بود شناسنامه فنی و ملکی ساختمان یک سند کاربردی باشد، اما درحال‌حاضر این سند فوق‌العاده سطحی است و چه‌بسا یک سند فاز صفر است و فقط اینکه یک رویداد کلی در ساختمان رخ داده یا نه را گزارش می‌دهد».

ضلع دوم مثلث حقوق بهره‌برداران یک‌سری گواهینامه‌های تضمین کیفیت است تا براساس این مدارک و گواهینامه‌ها، سازندگان مصالح و مجریان در قبال محصولات و کیفیت کارشان پاسخ‌گوی بهره‌برداران باشند. لزوم ضلع سوم اما زمانی احساس می‌شود که متوجه می‌شویم هر بهره‌برداری به‌دلیل نداشتن تخصص، وقت و... نمی‌تواند مشکلاتی را که برای واحد آپارتمانی یا ساختمان پیش آمده، پیگیری و رفع کند. پس مسئول یا مدیر تعمیر و نگهداری که در مبحث ۲۲ مقررات ملی ساختمان از آن یاد شده در اینجا موضوعیت پیدا می‌کند. بیات‌ماکو ادامه می‌دهد: «مدیر بهره‌برداری و تعمیر و نگهداری ساختمان باید متخصص و آموزش‌دیده باشد. اما در مجتمع‌های بزرگ و شهرک‌ها به سازمان بهره‌برداری ساختمان هم نیاز داریم تا بر کار مدیران و مسئولان نظارت داشته باشند. در تراز نهایی باید انجمن حمایت از بهره‌برداران ساختمان را داشته باشیم تا در صورت بروز مشکل، سازمان‌ها موارد خود را از طریق این انجمن حل‌وفصل کنند».

با این وصف، برای تأمین حقوق بهره‌برداران ساختمان، اضلاع سه‌گانه شامل شناسنامه فنی و ملکی و نقشه‌های چون‌ساخت، گواهینامه‌های تضمین کیفیت و در آخر ضلع سه‌لایه مسئول بهره‌برداری، سازمان بهره‌برداری و انجمن حمایت از بهره‌برداران ساختمان باید ایجاد شوند و به صورت یک سیستم یکپارچه و کارآمد عمل کنند. در صورت تحقق این امور، مسلما ضریب خطر بروز حوادثی مانند ساختمان پلاسکو در کشور به‌شدت کاهش خواهد یافت.